

॥ श्रीहरिः ॥ 855

श्रीज्ञानेश्वर महाराजकृत हरिपाठ

॥ श्रीहरि ॥

॥ श्री ज्ञानेश्वर महाराजकृत ॥

हरिपाठ

त्वमेव माता च पिता त्वमेव
त्वमेव बन्धुश्च सखा त्वमेव ।
त्वमेव विद्या द्रविणं त्वमेव
त्वमेव सर्वं मम देवदेव ॥

गीताप्रेस, गोरखपुर

॥ श्रीहरिः ॥

श्री ज्ञानेश्वर महाराज यांचा हरिपाठ

॥ जय जय राम कृष्ण हरि ॥

सुंदर ते ध्यान उभे विटेवरी। कर
कटेवरी ठेऊनिया ॥ १ ॥ तुळसीहार गळा कासे
पितांबर। आवडे निरंतर हेचि ध्यान ॥ २ ॥ मकर
कुंडले तळपती श्रवणीं। कंठी कौस्तुभमणी

विराजीत ॥ ३ ॥ तुका म्हणे माझे हेचि सर्व
सुख । पाहीन श्रीमुख आवडीने ॥ ४ ॥

१

देवाचिये द्वारी उभा क्षणभरी । तेणे मुक्ती
चारी साधियेल्या ॥ १ ॥ हरि मुखे म्हणा हरि
मुखे म्हणा । पुण्याची गणना कोण करी ॥ २ ॥
असोनि संसारी जिह्वे वेगु करी । वेदशास्त्र

उभारी बाह्या सदा ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव म्हणे व्यासा—
चिये खुणे । द्वारकेचे राणे पांडवा घरी ॥ ४ ॥

२

चहू वेदी जाण साहि शास्त्री कारण ।
अठराही पुराणे हरिसी गाती ॥ १ ॥ मंथुनी
नवनीता तैसे घे अनंता । वाया व्यर्थ
कथा सांडी मार्ग ॥ २ ॥ एक हरी आत्मा ।

जीवशिवसमा । वाया तू दुर्गमा न घाली
 मन ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवा पाठ हरि हा वैकुंठ ।
 भरला घनदाट हरि दिसे ॥ ४ ॥

३

त्रिगुण असार निर्गुण हे सार । सारासार
 विचार हरिपाठ ॥ १ ॥ सगुण निर्गुण गुणाचे
 अगुण । हरीवीण मन व्यर्थ जाय ॥ २ ॥ अव्यक्त

निराकार नाही ज्या आकार । जेथोनी चराचर
हरिसी भजे ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवा ध्यानी रामकृष्ण
मनी । अनंत जन्मानी पुण्य होय ॥ ४ ॥

४

भावेवीण भक्ती भक्तीवीण मुक्ती । बळेवीण
शक्ती बोलू नये ॥ १ ॥ कैसेनि दैवत प्रसन्न
त्वरीत । उगा राहे निवांत शिणसी वाया ॥ २ ॥

सायास करिसी प्रपंच दिननिशी । हरीसी
 न भजसी कोण्या गुणे ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव म्हणे
 हरिजप करणे । तुटेल धरणे प्रपंचाचे ॥ ४ ॥

५

योगयाग विधि येणें नोहे सिद्धी । वायाची
 उपाधी दंभ धर्म ॥ १ ॥ भावेवीण देव नकळे
 निःसंदेह । गुरुविण अनुभव कैसा कळे ॥ २ ॥

तपेविण दैवत दिधल्याविण प्राप्त । गुजेंवीण
हित कोण सांगे ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव सांगे दृष्टांताची
मात । साधूंचे संगती तरणोपाय ॥ ४ ॥

६

साधु बोध झाला तो नुरोनियां ठेला ।
ठायींच मुराला अनुभव ॥ १ ॥ कापुराची वाती
उजळली ज्योती । ठायींच समाप्ती झाली

जैसी ॥ २ ॥ मोक्षरेखे आला भाग्यें विनटला ।
 साधूंचा अंकिला हरिभक्त ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवा
 गोडी संगती सज्जनीं । हरि दिसे जनीं वनीं
 आत्मतत्वीं ॥ ४ ॥

७

पर्वताप्रमाणें पातक करणें । वज्रलेप होणें
 अभक्तांसी ॥ १ ॥ नाही ज्यासी भक्ती तो पतित

अभक्त । हरिसी न भजत दैवहत ॥ २ ॥ अनंत
 वाचाळ बरळती बरळ । त्यां कैसा गोपाळ
 पावे हरि ॥ ३ ॥ ज्ञानेदवा प्रमाण आत्मा हा
 निधान । सर्वा घटीं पूर्ण एक नांदे ॥ ४ ॥

८

संतांचे संगती मनोमार्ग गती । आकळावा
 श्रीपती येणें पंथे ॥ १ ॥ रामकृष्ण वाचा भाव

हा जीवाचा । आत्मा जो शिवाचा राम जप ॥ २ ॥
 एक तत्व नाम साधिती साधन । द्वैताचे बंधन
 न बाधिजे ॥ ३ ॥ नामामृत गोडी वैष्णावां
 लाधली । योगिया साधली जीवनकळा ॥ ४ ॥
 सत्वर उच्चार प्रल्हादी बिंबला । उद्धवा लाधला
 कृष्णादाता ॥ ५ ॥ ज्ञानदेव म्हणे नाम हे सुलभ ।
 सर्वत्र दुर्लभ विरळा जाणे ॥ ६ ॥

९

विष्णूवीण जप व्यर्थ त्याचे ज्ञान । रामकृष्णीं
मन नाही ज्याचे ॥ १ ॥ उपजोनि करंटा नेणे
अद्वैत वाटा । रामकृष्णीं पैठा कैसेनि होय ॥ २ ॥
द्वैताची झाडणी गुरुवीण ज्ञान । तथा कैचे
कीर्तन घडे नामीं ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव म्हणे सगुण
हे ध्यान । नामपाठ मौन प्रपंचाचे ॥ ४ ॥

भजन

रामकृष्ण हरी । जय जय रामकृष्ण हरी ॥

१०

त्रिवेणीसंगमी नाना तीर्थे भ्रमी । चित्त
नाही नामीं तरि ते व्यर्थ ॥ १ ॥ नामासी विन्मुख
तो नर पापीया । हरिवीण धांवया न पवे
कोणी ॥ २ ॥ पुराण प्रसिद्ध बोलिले वाल्मिक ।

नामैं तिन्ही लोक उद्धरती ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव म्हणे
नाम जपा हरिचे । परंपरा त्यांचे कुळशुद्ध ॥ ४ ॥

११

हरि उच्चारणीं अनंत पापराशी । जातील
लयाशी क्षणमात्रें ॥ १ ॥ तृण अग्निमेळें समरस
झाले । तैसे नामैं केले जपतां हरि ॥ २ ॥ हरि
उच्चारण मंत्र हा अगाध । पळे भूतबाधा

भेणे तेथे ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव म्हणे हरि माझा
समर्थ । न करवे अर्थ उपनिषदा ॥ ४ ॥

१२

तीर्थ व्रत नेम भावेविण सिद्धी । वायाचि
उपाधि करिसी जना ॥ १ ॥ भावबळें आकळे
येहवी नाकळे । करतळीं आवळे जैसा हरी ॥ २ ॥
पारियाचा रवा घेता भूमीवरी । यत्न परोपरी

साधन तैसे ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव म्हणे निवृत्ती निर्गुण ।
दिधले संपूर्ण माझ्या हातीं ॥ ४ ॥

१३

समाधी हरीची समसुखेवीण । न साधेल
जाण द्वैतबुद्धी ॥ १ ॥ बुद्धीचे वैभव अन्य नाही
दुजे । एक्या केशीराजे सकळसिद्धि ॥ २ ॥
ऋद्धि सिद्धी निधी अवधीचउपाधी । जव त्या

परमानंदी मन नाही ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवीं रम्य रमले
समाधान । हरिचे चिंतन सर्वकाळ ॥ ४ ॥

१४

नित्य सत्यामित हरिपाठ ज्यासी । कळिकाळ
त्यासी न पाहे दृष्टि ॥ १ ॥ रामकृष्ण उच्चार
अनंतराशी तप । पापाचे कळप पळती पुढें ॥ २ ॥
हरि हरि हरि मंत्र हा शिवाचा । म्हणती जे वाचा

तथा मोक्ष ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवा पाठ नारायण नाम ।
पाविजे उत्तम निजस्थान ॥ ४ ॥

१५

एकनाम हरी द्वैतनाम दुरी । अद्वैत कुसरी
विरळा जाणे ॥ १ ॥ समबुद्धि घेता समान
श्रीहरि । शमदमा वैरी हरी झाला ॥ २ ॥ सर्वाघटीं
राम देहादेही एक । सूर्य प्रकाशक सहस्र

रश्मीं ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवा चित्ती हरिपाठ नेमा ।
 मागिलीया जन्मा मुक्त झालो ॥ ४ ॥

१६

हरीबुद्धी जपे तो नर दुर्लभ । वाचेसि
 सुलभ रामकृष्ण ॥ १ ॥ रामकृष्ण नामी उन्मनी
 साधिली । तयासी लाधली सकळ सिद्धी ॥ २ ॥
 सिद्धी बुद्धी धर्म हरिपाठी आले । प्रपंची

निवाले साधुसंगे ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवी नाम रामकृष्ण
ठसा । येणे दशदिशा आत्माराम ॥ ४ ॥

१७

हरिपाठ कीर्ती मुखे जरी गाय । पवित्रचि
होय देह त्याचा ॥ १ ॥ तपाचे सामर्थ्ये तपिन्नला
अमूप । चिरंजीव कल्प वैकुंठी नांदे ॥ २ ॥ मातृ
पितृ भ्राता सगोत्र अपार । चतुर्भुज नर होऊन

ठेले ॥ ३ ॥ ज्ञान गूढ गम्य ज्ञानदेवा लाधले ।
निवृत्तीने दिधले माझे हाती ॥ ४ ॥

१८

हरिवंश पुराण हरिनाम संकीर्तन । हरिवीण
सौजन्य नेणे कांही ॥ १ ॥ तथा नरा लाधले
वैकुंठ जोडले । सकळही घडले तीर्थाटन ॥ २ ॥
मनोमार्गे गेला तो येथे मुकला । हरिपाठी

स्थिरावला तोची धन्य ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवा गोडी
हरिनामाची जोडी । रामकृष्णीं आवडी
सर्वकाळ ॥ ४ ॥

भजन

जय विठ्ठल जय जय विठ्ठल ॥

१९

नामसंकीर्तन वैष्णावांची जोडी । पापे अनंत

कोटी गेली त्यांचीं ॥ १ ॥ अनंत जन्मांचे तप
 एक नाम। सर्वमार्ग सुगम हरिपाठ ॥ २ ॥
 योगयाग क्रिया धर्माधर्म माया। गेले ते विलया
 हरिपाठी ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवी यज्ञयाग क्रिया धर्म।
 हरिविण नेम नाही दूजा ॥ ४ ॥

२०

वेदशास्त्र पुमाण श्रुतीचे वचन। एक नारायण

सार जपा ॥ १ ॥ जप तप कर्म हरिवीण धर्म ।
 वाऊगाचि श्रम व्यर्थ जाय ॥ २ ॥ हरिपाठी
 गेले ते निवांतचि ठेले । भ्रमर गुंतले सुमन
 कळिके ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवी मंत्र हरिनामाचे शस्त्र ।
 यमे कुळगोत्र वर्जियेले ॥ ४ ॥

२१

काळवेळ नाम उच्चारिता नाही । दोन्ही

पक्ष पाही उद्धरती ॥ १ ॥ रामकृष्णनाम सर्व
 दोषा हरण । जडजीवा तारण हरि एक ॥ २ ॥
 हरिनाम सार जिह्वा या नामाची । उपमा त्या
 दैवाची कोण वानी ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवा सांग झाला
 नामपाठ । पूर्वजा वैकुंठ मार्ग सोपा ॥ ४ ॥

२२

नित्य नेम नामीं ते प्राणी दुर्लभ । लक्ष्मीवल्लभ

तथा जवळी ॥ १ ॥ नारायण हरि नारायण हरि ।
 भक्ति मुक्ती चारी घरी त्यांच्या ॥ २ ॥ हरिविण
 जन्म तो नर्कचि पै जाणा । यमाचा पाहुणा
 प्राणी होय ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव पुसे निवृत्तीसी
 चाड । गगनाहूनि वाड नाम आहे ॥ ४ ॥

२३

सात पाच तीन दशकांचा मेळा । एकतत्त्वीं

कळा दावी हरी ॥ १ ॥ तैसे नव्हे नाम सर्व
 मार्गा वरिष्ठ । येथे कांही कष्ट न लगतीं ॥ २ ॥
 अजपा जपणे उलट प्राणाचा । तेथेही मनाचा
 निर्धारू असे ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवा जिणे नामेविण
 व्यर्थ । रामकृष्णीं पंथ क्रमियेला ॥ ४ ॥

२४

जप तप कर्म क्रिया नेम धर्म । सर्वाघटीं

राम भावशुद्ध ॥ १ ॥ न सोडी रे भावो टाकी
 रे संदेहो । रामकृष्णी टाहो नित्य फोडी ॥ २ ॥
 जात वित्त गोत कुळ शीळ मात । भजे का
 त्वरित भावनायुक्त ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवा ध्यानी
 रामकृष्ण मनी । वैकुंठभुवनी घर केले ॥ ४ ॥

२५

जाणीव नेणीव भगवंती नाही । हरि उच्चारणी

पाही मोक्ष सदा ॥ १ ॥ नारायण हरी उच्चार
 नामाचा । तेथे कळिकाळाचा रीघ नाही ॥ २ ॥
 तेथील प्रमाण नेणवे वेदांसी । ते जीवजंतूसी
 केवि कळे ॥ ३ ॥ ज्ञानदेवा फळ नारायण
 पाठ । सर्वत्र वैकुंठ केले असे ॥ ४ ॥

२६

एकतत्व नाम दृढ धरी मना । हरिसी करुणा

येईल तुझी ॥ १ ॥ ते नाम सोपे रे रामकृष्ण
 गोविंद । वाचेसी सद्गद जपे आधीं ॥ २ ॥
 नामापरते तत्व नाही रे अन्यथा । वायां आणिका
 पंथा जाशी झणी ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव मौन जपमाळ
 अंतरी । धरोनी श्रीहरि जपे सदा ॥ ४ ॥

२७

सर्व सुख गोडी सर्व शास्त्र निवडी । रिकामा

अर्धघडी राहु नको ॥ १ ॥ लटिका व्यवहार सर्व
 हा संसार । वाया येरझार हरीवीण ॥ २ ॥ नाम
 मंत्र जप कोटी जाईल पाप । कृष्णीनामी संकल्प
 धरूनि राहे ॥ ३ ॥ निजवृत्ति काढी सर्व माया
 तोडी । इंद्रिया सवडी लपो नको ॥ ४ ॥ तीर्थ
 व्रती भाव धरी रे करुणा । शांति दया पाहुणा
 हरि करी ॥ ५ ॥ ज्ञानदेवा प्रमाण निवृत्तिदेवी
 ज्ञान । समाधिसंजीवन हरिपाठ ॥ ६ ॥

२८

नामसंकीर्तन साधन पैं सोपे । जळतील
 पापे जन्मांतरीची ॥ १ ॥ न लगती सायास
 जावे वनांतरा । सुखे येतो घरा नारायण ॥ २ ॥
 ठायीच बैसोनी करा एक चित्त । आवडी
 अनंत आळवावा ॥ ३ ॥ रामकृष्ण हरि विठ्ठल
 केशवा । मंत्र हा जपावा सर्व काळ ॥ ४ ॥
 यावीण असतां आणीक साधन । वाहातसे

आण विठोबाची ॥ ५ ॥ तुका म्हणे सोपे आहे
सर्वाहूनी । शाहाणा तो धनी घेतो येथे ॥ ६ ॥

२९

देवाचिये द्वारी उभा क्षणभरी । तेणे
मुक्ती चारी साधियेल्या ॥ १ ॥ हरि मुखे म्हणा
हरि मुखे म्हणा । पुण्याची गणना कोण
करी ॥ २ ॥ असोनि संसारी जिव्हे वेगु करी ।

वेदशास्त्र उभारी बाह्या सदा ॥ ३ ॥ ज्ञानदेव
म्हणे व्यासाचिये खुणे । द्वारकेचे राणे पांडवा
घरी ॥ ४ ॥

गुरुवारचे अभंग

३०

सत्य गुरुराये कृपा मज केली । परी नाही
घडली सेवा कांही ॥ १ ॥ सापडविले वाटे

जाता गंगास्नाना । मस्तकी तो जाणा ठेविला
 कर ॥ २ ॥ भोजना मागती तुप पावशेर । पडिला
 विसर स्वप्नामाजी ॥ ३ ॥ काय कळे उपजला
 अंतराय । म्हणोनिया काय त्वरा झाली ॥ ४ ॥
 राघव चैतन्य केशव चैतन्य । सांगितली खूण
 मालिकेची ॥ ५ ॥ बाबाजी आपुले सांगितले
 नाम । मंत्र दिला रामकृष्ण हरी ॥ ६ ॥ माघ

शुद्ध दशमी पाहुनी गुरुवार । केला अंगिकार
तुका म्हणे ॥ ७ ॥

३१

माझिये मनीचा जाणोनिया भाव तो करी
उपाव गुरुरावो ॥ १ ॥ आवडिचा मंत्र सांगितला
सोपा । जेणे नोहे गुंफा कोठे काही ॥ २ ॥
जाती पुढे एक उतरले पार । हा भवसागर
साधुसंत ॥ ३ ॥ जाणत्या नेणत्या ज्या जैसी

आवडी । उतार सांगडी तापे पेठे ॥ ४ ॥ तुका
 म्हणे संती दावियेला तारु । कृपेचा सागरु
 पांडुरंग ॥ ५ ॥

३२

घानोलिया भार राहिलो निश्चिंती ।
 निरविले संती विठोबासी ॥ १ ॥ लाऊनिया
 हात कुरवाळिला भाथा । सांगितली चिंता न
 करावी ॥ २ ॥ कटी कर समचरण साजिरे ।

राहिला भीवरे तिरी उभा ॥ ३ ॥ खुंटले सायास
 आणीक या जीवा । धरिले केशवा पाय
 तुझे ॥ ४ ॥ तुजवाटे आता ते करी अनंता ।
 तुका म्हणे संता लाज माझी ॥ ५ ॥

३३

माझ्या विठोबाचा कैसा प्रेमभाव ।
 आपणचि देव होय गुरु ॥ १ ॥ पढिये देहभाव
 पुरवावी वासना । अंती ते आपणापाशी

न्यावे ॥ २ ॥ मागे पुढे उभा राहे सांभाळीत ।
 आलिया आघात निवाराया ॥ ३ ॥ योगक्षेम
 त्याचा जाणे जड भारी । वाट दावी करी
 धरोनिया ॥ ४ ॥ तुका म्हणे नाही विश्वास ज्या
 मनी । पहावे पुराणी विचारुनी ॥ ५ ॥

३४

आदिनाथ उमा बीज प्रगटिले । मच्छिद्रा

लाधले सहजस्थिति ॥ १ ॥ तेचि प्रेममुद्रा गोरक्षा
 लाधली । पूर्ण कृपा केली गहिनीनाथा ॥ २ ॥
 वैराग्ये तापला सप्पेमे निवाला । ठेवा जो
 लाधला शांतीसुख ॥ ३ ॥ निर्द्वंद्व निःशंक
 विचरता मही । सुखानंद हृदयी स्थिरावला ॥ ४ ॥
 विरक्तीचे पात्र अन्वयाचे सुख । येउनि सम्यक
 अनन्यता ॥ ५ ॥ निवृत्ती गहिनी कृपा केली

पूर्ण । कूळ हे पावन कृष्ण नामे ॥ ६ ॥

३५

आदिनाथ गुरु सकळ सिद्धांचा । मच्छिंद्र
 तयाचा मुख्य शिष्य ॥ १ ॥ मच्छिंद्राने बोध
 गोरक्षासी केला । गोरक्ष वोळला गहिनी-
 प्रती ॥ २ ॥ गहिनीप्रसादे निवृत्ती दातार ।
 ज्ञानदेवा सार चोजविले ॥ ३ ॥

३६

अवघेचि त्रैलोक्य आनंदाचे आता । चरणी
 जगन्नाथा चित्त ठेले ॥ १ ॥ माय जगन्नाथ
 बाप जगन्नाथ । अनाथांचा नाथ जनार्दन ॥ २ ॥
 एका जनार्दनी एकपणे उभा । चैतन्याची
 शोभा शोभतसे ॥ ३ ॥

३७

अवघाची संसार सुखाचा करीन । आनंदे

भरीन तिन्ही लोक ॥ १ ॥ जाईन गे माये तथा
 पंढरपुरा । भेटेन माहेरा आपुलिया ॥ २ ॥ सर्व
 सुकृताचे फळ मी लाहीन । क्षेम मी देईन
 पांडुरंगा ॥ ३ ॥ बाप रुखुमादेवीवरु विठुलाची
 भेटी । आपुले संवसाठी करुनि ठेला ॥ ४ ॥

भजन

॥ ज्ञानेश्वर माऊली ज्ञानराज माऊली तुकाराम ॥

३८

कृपाळू सज्जन तुम्ही संतजन । हेचि कृपादान
 तुमचे मज ॥ १ ॥ आठवण तुम्ही द्यावी पांडुरंगा ।
 कीव माझी सांगा काकुळती ॥ २ ॥ अनाथ
 अपराधी पतित आगळा । परि पाया वेगळा
 नका करू ॥ ३ ॥ तुका म्हणे तुम्ही निरविल्या-
 वरी । मग मज हरि उपेक्षीना ॥ ४ ॥

३९

तीन शिरे सहा हात । तथा माझा
 दंडवत ॥ १ ॥ काखे झोळी पुढे श्वान । नित्य
 जान्हवीचे स्नान ॥ २ ॥ शंख चक्र गदा हाती ।
 पायी खडावा गर्जती ॥ ३ ॥ माथा शोभे जटा-
 भार । अंगी विभूती सुंदर ॥ ४ ॥ तुका म्हणे
 दिगंबर । तथा माझा नमस्कार ॥ ५ ॥

४०

हेचि दान देगा देवा । तुझा विसर न
 व्हावा ॥ १ ॥ गुण गाईन आवडी । हेचि
 माझी सर्व जोडी ॥ २ ॥ नलगे मुक्ती
 आणि संपदा । संत संग देई सदा ॥ ३ ॥
 तुका म्हणे गर्भवासी । सुखे घालावे
 आम्हासी ॥ ४ ॥

भजन

जय विठ्ठल जय जय विठ्ठल ।

४१

बोलिली लेकुरे । वेडी वाकुडी उत्तरे ॥ १ ॥
 करा क्षमा अपराध । महाराज तुम्ही सिद्ध ॥ २ ॥
 नाही विचारिला । अधिकार म्या आपुला ॥ ३ ॥
 तुका म्हणे ज्ञानेश्वरा । राखा पाया पै किंकरा ॥ ४ ॥

भजन

ज्ञानदेव तुकाराम ।

४२

झाले समाधान । तुमचे देखिले चरण ॥ १ ॥
आता उठावेसे मना । येत नाही नारायणा ॥ २ ॥
सुरवाडिकपणे । येथे सापडले केणे ॥ ३ ॥
तुका म्हणे भोग । गेला निवारला लाग ॥ ४ ॥

४३

करूनी आरती । चक्रपाणी ओवाळिती ॥ १ ॥
 आजि पुरले नवस । धन्य काळ हा दिवस ॥ २ ॥
 पहा पहा हो सकळा । पुण्यवंत तुम्ही बाळा ॥ ३ ॥
 तुका वाहे टाळी । उभा सन्निध जवळी ॥ ४ ॥

४४

प्रेमे सप्रेमे आरती । गाविंदाते ओवाळिती ॥ १ ॥

धन्य धन्य ते लोचन । नित्य करिती
 अवलोकन ॥ २ ॥ बाळा प्रौढा आणि मुग्धा ।
 ओवाळिती परमानंदा ॥ ३ ॥ नामा म्हणे
 केशवाते । देखुनि राहिलो तटस्थ ॥ ४ ॥

४५

त्रिगुणात्मक त्रैय मूर्ति दत्त हा जाणा ।
 त्रिगुणी अवतार त्रैलोक्यराणा । नेती नेती

शब्द नये अनुमाना । सुरवर मुनिजन समाधि नये
 ध्याना ॥ १ ॥ जयदेव जयदेव जय श्री गुरुदत्ता ।
 स्वामीअवधूता । आरती ओवाळिता । हरली
 भयचिंता ॥ धृ ॥ सबाह्य अभ्यंतरी तू एक दत्त ।
 अभाग्यासी कैसी कळेल ही मात । पराहीपरतली
 तेथे कैचा हेत । जन्म मरणाचा पुरलासे अंत ॥ २ ॥
 दत्त येवोनिया उभा ठाकला । सद्भावे साष्टांगे

प्रणिपात केल ॥ प्रसन्न होवोनि आशिर्वाद
 दिला । जन्म मरणाचा फेरा वाचविला ॥ ३ ॥
 दत्त दत्त ऐसे लागले ध्यान । हरपले मन झाले
 उन्मन ॥ मी तू पणाची झाली बोळवण । एका
 जनार्दनी श्रीदत्त ध्यान ॥ ४ ॥ जयदेव जयदेव
 जय श्री गुरुदत्ता । स्वामी अवधूता । आरती
 ओवाळिता । हरली भयचिंता ॥ धृ ॥

४६

युगे अठ्ठावीस विटेवरी उभा । वामांगी
 रखुमाई दिसे दिव्य शोभा । पंडुलिकाचे भेटी
 परब्रह्म आलेगा । चरणी वाहे भीमा उद्धरी
 जगा ॥ १ ॥ जयदेव जयदेव जय पांडुरंगा ।
 रखुमाई वल्लभा । राहीच्या वल्लभा । पावें
 जिवलगा ॥ धृ ॥ २ ॥ तुळशीमाळा गळा कर

ठेवुनि कटी । कासे पीतांबर कस्तुरी लल्लाटी ।
 देव सुरवर नित्य येती भेटी । गरूड हनूमंत
 पुढे उभे राहती ॥ ३ ॥ आषाढी कार्तिकी भक्त-
 जन येती । चंद्रभागेमाजी स्नान जे करिती ।
 दर्शन हेळामात्रे तया होय मुक्ती । केशवासी
 नामदेव भावे ओवाळिती ॥ ४ ॥

४७

आरती ज्ञानराजा । महाकैवल्य तेजा । सेविती

साधुसंत । मनु वेधला माझा ॥ धृ ॥ १ ॥ लोपले
 ज्ञान जगी । हित नेणती कोणी । अवतार
 पांडुरंग । नाव ठेविले ज्ञानी ॥ २ ॥ प्रगट गुह्य
 बोले । विश्व ब्रह्मचि केले । रामा जनार्दनी ।
 चरणी मस्तक ठेविले ॥ ३ ॥

४८

आरती तुकारामा । स्वामी सद्गुरुधामा ।

सच्चिदानंद मूर्ती । पाय दाखवी
 आम्हा ॥ धृ ॥ १ ॥ राघवे सागरात पाषाण
 तारिले । तैसे तुकोबाचे । अभंग रक्षिले ॥ २ ॥
 तुकिता तुलनेसी । ब्रह्म तुकासी आले । म्हणोनि
 रामेश्वरे । चरणी मस्तक ठेविले ॥ ३ ॥

४९

घालीन लोटांगण वंदीन चरण । डोळ्यांनी

पाहीन रूप तुझे ॥ १ ॥ प्रेमे आलिंगिन आनंदे
पूजीन । भावे ओवाळिन म्हणे नामा ॥ २ ॥

भजन

विठ्ठल रखुमाई, विठोबा रखुमाई ।

५०

हेचि व्हावी माझी आस । जन्मोजन्मी तुझा
दास ॥ १ ॥ पंढरीचा वारकरी । वारी चुको

नेदी हरि ॥ २ ॥ संतसंगे सर्व काळ। अखंड
 प्रेमाचा कल्होळ ॥ ३ ॥ चंद्रभागे स्नान। तुका
 मागे हेचि दान ॥ ४ ॥

५१

आकल्प आयुष्य व्हावे तथा कुळा। माझिया
 सकळा हरीच्या दासा ॥ १ ॥ कल्पनेची बाधा
 न हो कवणे काळी। ही संत मंडळी सुखी

असो ॥ २ ॥ अहंकाराचा वारा न लागो राजसा ।
 माझिया विष्णुदासा भाविकांसी ॥ ३ ॥ नामा
 म्हणे तथा असावे कल्याण । ज्यामुखी निधान
 पांडुरंग ॥ ४ ॥

५२

मागणे ते एक तुजप्रती आहे । देशील तरी
 पाहे पांडुरंगा ॥ १ ॥ या संतासी निरवी हेचि
 मज देई । आणिक दुजे काही न मागे देवा ॥ २ ॥

तुकाम्हणे आता उदार तू होई । मज ठेवी
पायी संताचिया ॥ ३ ॥

भजन

ज्ञानदेव तुकाराम ।

पसायदान

आता विश्वात्मकेदेवे । येणे वाग्यज्ञे तोषावे ।
तोषोनि मजद्यावे । पसायदान हे ॥ १ ॥ जे

खळाची व्यंकटी सांडो । तथा सत्कर्मी रती
 वाढो । भूतां परस्परे पडो । मैत्र जीवाचे ॥ २ ॥
 दुरितांचे तिमिर जावो । विश्व स्वधर्म
 सूर्ये पाहो । जो जे वांछील तो ते लाहो ।
 प्राणिजात ॥ ३ ॥ वर्षत सकळ मंगळी । ईश्वर
 निष्ठांची मांदियाळी । अनवरत भूमंडळी ।
 भेटो तथा भूता ॥ ४ ॥ चला कल्पतरूंचे

आरव । चेतना चिंतामणीचे गाव । बोलती जे
 अर्णव । पीयूषाचे ॥ ५ ॥ चंद्रमे जे अलांछन ।
 मार्तंड जे तापहीन । ते सर्वाही सदा सज्जन ।
 सोयरे होतु ॥ ६ ॥ किंबहुना सर्व सुखी । पूर्ण
 होऊनि तिही लोकी । भजिजो आदिपुरुखी
 अखंडित ॥ ७ ॥ आणि ग्रंथोपजीविये । विशेषी
 लोकीं इये । दृष्टादृष्टविजये । होआवे जी ॥ ८ ॥

येथ म्हणे श्री विश्वेशरावो । हा होईल
दान पसावो । येणे वरे ज्ञानदेवो । सुखिया
जाहला ॥ ९ ॥

भजन

ज्ञानदेव तुकाराम

